

RP 18/2023 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av överenskommelserna med Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Republiken Tjeckien, Ungern och Estland om främjande av och skydd för investeringar och upphävande av lagarna om sättande i kraft av vissa bestämmelser i överenskommelserna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en lag om upphävande av överenskommelserna med Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Republiken Tjeckien, Ungern och Estland om främjande av och skydd för investeringar och upphävande av lagarna om sättande i kraft av vissa bestämmelser i överenskommelserna.

I mars 2018 meddelade Europeiska unionens domstol en dom (C-284/16) där det konstateras att skiljedoms klausulerna i de bilaterala överenskommelser om skydd för investeringar som ingåtts mellan Europeiska unionens medlemsstater strider mot unionsrätten. Till följd av domen tillkännagav EU:s medlemsstater sin avsikt att avsluta de bilaterala överenskommelserna mellan medlemsstaterna om skydd för investeringar. Finland har bilateralt avslutat överenskommelserna med respektive avtalsslutande part genom överenskommelser som ingåtts genom notväxling och som redan har trätt i kraft.

Genom förordningar om sättande i kraft av de överenskommelser om avslutande som ingåtts genom notväxling har statsrådet redan upphävt förordningarna om sättande i kraft av de överenskommelser om skydd för investeringar som ingåtts med de ovannämnda staterna och av lagarna om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelserna. Genom denna lag upphävs förordningarna om sättande i kraft av de överenskommelser om skydd för investeringar som ingåtts med Rumänien och Slovakien och av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelserna.

Lagen avses träda i kraft våren 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	5
2 Förslagen och deras konsekvenser	5
3 Ikraftträdande	5
LAGFÖRSLAG	7
om upphävande av överenskommelserna med Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Republiken Tjeckien, Ungern och Estland om främjande av och skydd för investeringar och upphävande av lagarna om sättande ikraft av vissa bestämmelser i överenskommelserna	7

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Syftet med överenskommelserna om skydd för investeringar är att främja investeringar och skydda gjorda investeringar. De avtalsslutande parterna ska bland annat inom sitt territorium medge investeringar som gjorts av den andra avtalsslutande partens investerare en rättvis behandling samt fullt och kontinuerligt skydd. De investeringar som avses i överenskommelsen kan inte tvångsinlösas eller nationaliseras på andra grunder än på grundval av icke-diskriminering och när det allmänna intresset så kräver och då mot lämplig ersättning. Med tanke på eventuella tvister innehåller överenskommelsen bestämmelser om domstolsförfarande och internationellt skiljeförfarande.

När de avtalsslutande parterna är medlemsstater i EU är det inom EU i hög grad fråga om att respektera EU:s grundläggande friheter. Sålunda skyddas investeringarna genom EU-rätten, och medlemsstaterna ska säkerställa att deras domstolar ger ett effektivt rättskydd i enlighet med unionsrätten.

Finland har ingått överenskommelser om skydd för investeringar med följande EU-länder: Bulgarien (FördrS 49 och 50/1999), Kroatien (FördrS 91 och 92/2002), Lettland (FördrS 4 och 5/1993), Litauen (FördrS 118 och 119/1992), Polen (FördrS 27 och 28/1998), Rumänien (FördrS 120 och 121/1992), Slovakien (FördrS 72 och 73/1991 och 37/1996), Slovenien (FördrS 36 och 37/2000), Republiken Tjeckien (FördrS 72 och 73/1991 och 34/1994), Ungern (FördrS 19 och 20/1989) samt Estland (FördrS 103 och 104/1992).

Den 6 mars 2018 meddelade Europeiska unionens domstol den så kallade Achmea-domen. Det var fråga om Tysklands federala högsta domstols (Bundesgerichtshof) begäran om förhandsavgörande i ett ärende som gällde huruvida skiljedoms klausulen i den bilaterala överenskommelse om skydd för investeringar som fortfarande är tillämplig mellan Nederländerna och Slovakien och som ingicks innan den ena avtalsslutande staten anslöt sig till EU strider mot fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) när man tar hänsyn till att skiljedoms klausulen skulle tillämpas först efter anslutningen till unionen. Enligt domstolen ska artiklarna 267 och 344 FEUF tolkas så att de utgör hinder för en sådan bestämmelse som den skiljedoms klausul som ingår i överenskommelsen mellan Nederländerna och Slovakien och enligt vilken en investerare i den ena medlemsstaten, om det uppstår en tvist om investeringar i den andra medlemsstaten, får inleda ett förfarande mot sistnämnda medlemsstat vid en skiljedomsstol, vars behörighet den medlemsstaten är skyldig att godta.

Till följd av domen avgav EU:s medlemsstater den 15 och 16 januari 2019 förklaringar om verkställandet av EU-domstolens dom och om skydd för investeringar i EU och bekräftade sin avsikt att avsluta de bilaterala överenskommelserna mellan medlemsstaterna om skydd för investeringar. I fråga om förklaringarna överlämnades till riksdagen en e-skrivelse (E 68/2018 rd) och en kompletterande skrivelse (EKU 34/2018 rd).

Strävan var att avsluta alla överenskommelser mellan EU:s medlemsstater om skydd för investeringar genom ett gemensamt avtal mellan medlemsstaterna, men samförstånd uppnåddes inte mellan alla medlemsstater. Eftersom förklaringarna också gav möjlighet att avtala om bilaterala uppsägningar, ansåg statsrådet att Finland ska avtala om att avsluta överenskommelserna bilateralt.

Man enades om att avtalen ska avslutas genom en överenskommelse som ingås genom notväxling med varje avtalslutande part. De avtalslutande parterna avtalade sinsemellan om innehållet i notväxlingen. Överenskommelserna innehåller bestämmelser som omfattas av området för lagstiftningen. Det anses dock att överenskommelserna till sitt innehåll omfattas av EU:s exklusiva befogenhet på grundval av ovan redogjorda skäl. Eftersom överenskommelserna omfattas av EU:s exklusiva befogenhet fattade statsrådet med stöd av 93 § 2 mom. i grundlagen beslut om uppsägningen av dem. Riksdagens ståndpunkt till avslutande av överenskommelserna har erhållits genom U-skrivelsen U 3/2020 rd i enlighet med 96 § i grundlagen. Riksdagen instämde med den ståndpunkt som statsrådet lade fram i U-skrivelsen. Statsrådet beviljade fullmakter för notväxling i fråga om de notväxlingar som överenskommit den 11 juni 2020, den 23 juli 2020 och den 6 maj 2021.

Finland har genom en överenskommelse som ingåtts genom notväxling med varje avtalslutande part avslutat alla gällande bilaterala överenskommelser med EU-länderna om skydd för investeringar. Samtidigt avtalade man om att också de avtalsbestämmelser upphör att gälla som förlänger avtalsbestämmelsernas giltighetstid i förhållande till redan gjorda investeringar en viss tid efter att överenskommelserna har sagts upp. Statsrådet har genom förordning om sättande i kraft av de överenskommelser som ingåtts genom notväxling upphävt förordningarna om sättande i kraft av överenskommelserna om skydd för investeringar och av lagarna om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelserna¹. Genom denna lag upphävs förordningarna om sättande i kraft av de överenskommelser om skydd för investeringar som ingåtts med Rumänien² och Slovakien³ och av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelserna.

Till riksdagen överlämnas en proposition med förslag till lag om upphävande av följande lagar om sättande i kraft av de överenskommelser om skydd för investeringar som avslutats: 464/1999 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Bulgarien om främjande av och skydd för investeringar), 852/2002 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Kroatien om ömsesidigt främjande av och skydd för investeringar), 61/1993 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Lettland om främjande av och skydd för investeringar), 1378/1992 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Litauen om främjande av och skydd för investeringar), 158/1998 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Polen om främjande av och skydd för investeringar), 1380/1992 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Rumänien om ömsesidigt främjande av och skydd för investeringar), 484/2000 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Slovenien om främjande av och skydd för investeringar), 1238/1991 (lagen om godkännande av

¹

Bulgarien: Statsrådets förordning 46/2022, FörfS 474/2022, ikraftträdande 3.7.2022

Kroatien: Statsrådets förordning 77/2021, FörfS 1066/2021, ikraftträdande 12.12.2021

Lettland: Statsrådets förordning 64/2021, FörfS 841/2021, ikraftträdande 8.10.2021

Litauen: Statsrådets förordning 58/2021, FörfS 775/2021, ikraftträdande 26.8.2021

Polen: Statsrådets förordning 45/2022, FörfS 473/2022, ikraftträdande 11.8.2022

Slovenien: Statsrådets förordning 66/2021, FörfS 871/2021, ikraftträdande 22.10.2021

Republiken Tjeckien: Statsrådets förordning 34/2022, FörfS 364/2022, ikraftträdande 1.6.2022

Ungern: Statsrådets förordning 29/2021, FörfS 334/2021, ikraftträdande 22.4.2021

Estland: Statsrådets förordning 61/2021, FörfS 823/2021, ikraftträdande 18.9.2021

²Rumänien: Statsrådets förordning 93/2020, FörfS 706/2020, ikraftträdande 1.11.2020

³Slovakien: Statsrådets förordning 98/2020, FörfS 755/2020, ikraftträdande 1.12.2020

vissa bestämmelser i överenskommelsen med Tjeckiska och Slovakiska Federativa Republiken om främjande av och skydd för investeringar), 392/1989 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Ungern om skydd för investeringar) och 1011/1992 (lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Estland om främjande av och skydd för investeringar).

1.2 Beredning

Regeringens proposition har beretts vid utrikesministeriet. Utlåtande om propositionen har be-
gärts av justitieministeriet som inte hade något särskilt att anmärka på regeringspropositionen.

2 Förslagen och deras konsekvenser

I denna proposition föreslås det att överenskommelserna med Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Republiken Tjeckien, Ungern och Estland om främjande av och skydd för investeringar samt lagarna 464/1999, 852/2002, 61/1993, 1378/1992, 158/1998, 1380/1992, 484/2000, 1238/1991, 392/1989 och 1011/1992 om sättande i kraft av vissa bestämmelser i överenskommelserna upphävs.

Finland har avslutat alla gällande bilaterala överenskommelser med EU-länderna om skydd för investeringar genom en överenskommelse som ingåtts genom notväxling med varje avtalsslutande part. De genom notväxling ingångna överenskommelserna har trätt i kraft på det sätt som avtalas i dem. Sålunda har upphävandet av lagarna om sättande i kraft av överenskommelserna om skydd för investeringar inte längre några praktiska konsekvenser.

När de avtalsslutande parterna är medlemsstater i EU är det inom EU i hög grad fråga om att respektera EU:s grundläggande friheter. Sålunda skyddas investeringarna i fortsättningen genom EU-rätten och medlemsstaterna ska säkerställa att deras domstolar ger ett effektivt rättsskydd i enlighet med unionsrätten.

Propositionen har inga konsekvenser för statsfinanserna.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft våren 2024.

Uppsägningarna av överenskommelserna med Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Republiken Tjeckien, Ungern och Estland om skydd för investeringar har trätt i kraft. Statsrådets förordningar om sättande i kraft av överenskommelserna om skydd för investeringar och av lagarna om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelserna har upphävts genom statsrådets förordningar 46/2022 (den 3 juli 2022), 77/2021 (den 12 december 2021), 64/2021 (den 8 oktober 2021), 58/2021 (den 26 augusti 2021), 45/2022 (den 11 augusti 2022), 66/2021 (den 22 oktober 2021), 34/2022 (den 1 juni 2022), 29/2021 (den 22 april 2021) och 61/2021 (den 18 september 2021). Genom denna lag upphävs förordningarna om sättande i kraft av de överenskommelser om skydd för investeringar som ingåtts med Rumänien (93/2020, den 1 november 2020) och Slovakien (98/2020, den 1 december 2020) och av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelserna.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om upphävande av överenskommelserna med Bulgarien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Republiken Tjeckien, Ungern och Estland om främjande av och skydd för investeringar och upphävande av lagarna om sättande ikraft av vissa bestämmelser i överenskommelserna

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs:

- 1) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Bulgarien om främjande av och skydd för investeringar (464/1999),
- 2) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Kroatien om ömsesidigt främjande av och skydd för investeringar (852/2002),
- 3) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Lettland om främjande av och skydd för investeringar (61/1993),
- 4) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Litauen om främjande av och skydd för investeringar (1378/1992),
- 5) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Polen om främjande av och skydd för investeringar (158/1998),
- 6) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Rumänien om ömsesidigt främjande av och skydd för investeringar (1380/1992),
- 7) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Slovenien om främjande av och skydd för investeringar (484/2000),
- 8) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Tjeckiska och Slovakiska Federativa Republiken om främjande av och skydd för investeringar (1238/1991),
- 9) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Ungern om skydd för investeringar (392/1989),
- 10) lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Estland om främjande av och skydd för investeringar (1011/1992)

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 28 september 2023

Statsminister

Petteri Orpo

Utrikeshandels- och utvecklingsminister Ville Tavio